

Valikaine "Väärtuskasvatus"

Abiks väärtuskasvatuse mõiste avamisel on:
<https://www.eetika.ee/et/haridus>.

KEHTESTATUD
Türi Põhikooli direktori
18.09.2020 käskkirjaga nr 12

Üldpädevuste määratlemisel on aluseks riiklik õppekava:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/116062016008#para15lg2>

Õppe-kasvatuseesmärgid

Põhikool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist, siin luuakse alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest.
<https://www.eetika.ee/et/vaartusarendus/riiklik-oppekava>

Arendada tuleb ka võimet väärtuste üle mõelda ja arutleda:

- Kujundada selliseid käitumiskalduvusi, mis tagavad isikliku õnneliku elu ja võimaldavad sidusat kooselu ühiskonnas;
- Koolikultuuri ja kooli missiooni mõistmine;
- Teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist ja valmisolekut elukestvaks õppimiseks ja iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks;

Rõhuasetused kooliastmeti

I kooliastme rõhuasetus on "Mina ja meie" tasandil - oma *mina* tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, lubaduste pidamist ja demokraatlikku osalemist kollektiivis. Kollektiivi kujunemise seisukohast on olulised üksteise tundmaõppimine, hoolivus, tunnustamine, tänama õppimine, kokkukuuluvustunde kujunemine. Õpilastele teadustada teretamise viisakusreeglid.

II kooliastme rõhuasetus liigub "Mina, meie ja teised" tasandil. Õpitakse tundma inimõigusi, väärtushinnangute analüüsimist, maailmavaadete mõju inimeste käitumisele ja ühiskonnaelule. Päevakorda tuleb väärtuste ja kõlbeliste normide süstemaatilisem tundmaõppimine. Enesetundmine ja sotsiaalsed oskused. Ainekäsitus on suunatud eetikanormide teadvustamisele, mõtestamisele ja sallivuse kujunemisele. Õpitud teadmiste praktiline rakendamine koolielu.

III kooliastme rõhuasetus on "Mina, meie ja maailm". tasandil. Demokraatliku ühiskonna toimimise mehhanismide tundmaõppimine, neis osalemiseks vajalike oskuste omandamine, kodanikuvastutuse mõistmine. Õpilaste aktiivne osalus õppeprotsessis ja saadud teadmiste praktiline rakendamine. Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine, sobivate valikute tegemine pärast põhikooli lõpetamist. Töömaailma muutuste märkamine ja elukestva õppe väärtustamine. Planeerimine, otsustamine ja vastutus.

Soovitud õpitulemuste saavutamiseks toimub tihe koostöö lapsevanema, õpilase ja õpetaja vahel.

Ainevaldkonna kuuluvus

Ainevaldkonda kuulub väärtuskasvatus, mida õpitakse 1.-9. klassini.
Väärtuskasvatuse nädalatundide jaotumine kooliastmeti on järgmine:

- I kooliaste – 3 nädalatundi,
- II kooliaste – 3 nädalatundi,
- III kooliaste – 2 nädalatundi.

Väärtuskasvatuse ainekava teemad ja tegevused kooliastmeti seotuna üldpädevustega

I-III kooliastmes on taotletavad üldpädevused väärtuskasvatuse ainekavas lõimitud ka muu õppetööga.

I KOOLIASTE

Käsitletavad teemad I kooliastmes	Ainevaldkondlikud tegevused	Üldpädevused
<p>Väärtused ja kõlblus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kooli kodukord ja selle täitmine • Sallivus, tolerantsus. Suhted eakaaslastega. Suhtlemine täiskasvanutega • Koolikiusamine, nii vaimne kui füüsiline • Oska olla. Käitumine koolis ja väljaspool kooli. Riietus. Loodus ja keskkond • Kultuuriväärtused: teater, kino jm. • Lauakombed • Õigused ja kohustused • Perekond ja kodu 	<p>Õppekäigud ja väljasõidud Teatrikülastused Sünnipäevade tähistamine Söömine kohvikus Muuseumitund Kiriku külastus, külalisesineja Ühistranspordi kasutamine Väärtuste mäng. Rollimängud. KIVA situatsioonid, materjalid, meetodika.</p>	<p>Peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada.</p> <p>Oskab koostada päevakava ja seda järgida.</p> <p>Käitub loodust hoidvalt.</p> <p>Oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest.</p> <p>Õpilane saab aru oma vastutusest ja kohustustest.</p> <p>Oskab viisakalt suhelda, avaldada ja põhjendada oma arvamust.</p>
<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpioskused, koostööoskus 	<p>Lapsevanemate tööga tutvumine Külalisesinejad</p>	<p>Tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise,</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● Eneseanalüüs ● Aja ja töö planeerimine ● Elukutsed ja ametid ● Huvialad 	Türi valla asutuste külastused Loovtöö teemal “Kelleks tahan saada?” või “Minu amet”(näitus valminud töödest) Rollimängud Eneseanalüüs ”Mina”	harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel. Väärtustab uurimuslikku tegevust ja koostööd. Omab õpiharjumusi ja -oskusi iseseisvaks ja eesmärgistatud tööks. Oskab analüüsida oma võimeid.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus <ul style="list-style-type: none"> ● Heategevus ● Ettevõtlikud võimalused - nt osalemine noorteorganisatsioonide töös ● Huvihariduses osalemine 	Kohtumised ettevõtlike inimestega Noorteorganisatsioonide töö tutvustamine Loomade varjupaikade abistamine Jõululaadal osalemine Vabatahtlik osalemine konkurssidel Huviringide töö tutvustamine	Oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida. Oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest. Oskab põhjendada erinevate elusündmuste väärtust ja nende mõju.
Kultuuriline identiteet <ul style="list-style-type: none"> ● Isamaa ja emakeel ● Rahvakalendri tähtpäevad. Jõulud ● Muuseumid ● Laulu- ja tantsupidu ● Multikultuur. Sallivus ja tolerantsus ● Suhtlemis- ja koostööoskus 	Kohtumine huvitavate inimestega Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine. Teab kiriku rolli jõuluajal. Emakeelepäeva tähistamine Muuseumitund Laulu- ja tantsupeo traditsioonide uurimine Euroopa päeva tähistamine 9. mail Kooli liikumispeol osalemine Kooli olümpiamängudel osalemine	Teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt. Austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid. Ei plaksuta hümnile. Väärtustab ennast oma rahvuse liikmena. Õpib suhtlema erinevate inimestega, mõistab kultuurilisi erinevusi. Suhtub tolerantselt kõikidesse kultuuridesse. Oskab viisakalt avaldada oma arvamust. Julgeb esineda.
Teabekeskond <ul style="list-style-type: none"> ● Raamatukogu 	Raamatukogutund kooli- /linnaraamatukogus	Suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi,

<ul style="list-style-type: none"> ● Keelteoskuse tähtsus ● Käitumisreeglid (ka sotsiaalmeedias) ● Informatsioonikanalid 	<p>Situatsioonide lahendamine infootsingute abil</p> <p>Õppemängud - maailma keeled, "Alias"</p> <p>Info jagamine klassiga (klasside ajaveebi pidamine)</p>	<p>tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada.</p> <p>Oskab kasutada erinevaid teabe- ja suhtluskanaleid.</p> <p>Mõistab internetist leitud info hindamise vajalikkust.</p> <p>Väärtustab sallivust, oskab suhelda erinevate gruppidega (ka sotsiaalmeedias).</p>
<p>Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Virtuaalmaailma võimalused ja ohud ● Nutiseadmed 	<p>Klasside ajaveebide haldamine</p> <p>E-õppepäevadel osalemine</p> <p>Veebikonstaabli ameti/tegevuse tutvustus</p>	<p>Oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid.</p> <p>Oskab kasutada erinevaid digikeskkondi õppetöös.</p> <p>Teab internetiturvalisuse algtõdesid</p> <p>Oskab kasutada erinevaid digikanaleid.</p>
<p>Tervis ja ohutus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Liiklusohutus ● Päästeamet ja politsei ● Rahvasport. Tervislik toitumine ● Kooli puhtus ja sisekorraeeskirjad ● Isiklik hügieen ● Nutiseadmete ohud 	<p>Kooli olümpiamängudel, matkapäevadel osalemine</p> <p>Kodukorra selgitamine</p> <p>Paide-Türi rahvajooksul osalemine</p> <p>Külastislektorid (toitumine)</p> <p>Isiklikud hügieeniteadmised</p> <p>Arutelu silmade tervisest seoses nutiseadmetega ja vajaliku uneaja arvutamine päevakavast.</p>	<p>Hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve.</p> <p>Oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda.</p> <p>Teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.</p> <p>Väärtustab enda ja teiste tervist ning tervislikke eluviise.</p> <p>Oskab põhjendada erinevate sündmuste väärtust ja mõju.</p> <p>Väärtustab koostööd ja üksteise abistamist ohuolukorras.</p>

II KOOLIASTE

Käsitletavad teemad II kooliastmes	Ainevaldkondlikud tegevused	Üldpädevused
<p>Väärtused ja kõlblus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kooli kodukord ja selle täitmine ● Sallivus, tolerantsus. Suhted eakaaslastega. Suhtlemine täiskasvanutega ● Koolikiusamine, nii vaimne kui füüsiline ● Oskata olla. Käitumine koolis ja väljaspool kooli. Riietus. Loodus ja keskkond ● Kultuuriväärtused: teater, kino jm ● Lauakombed ● Õigused ja kohustused ● Perekond ja kodu 	<p>Väärtuste mäng. Rollimängud KIVA situatsioonid, materjalid, meetodika Õppekäigud ja väljasõidud. Ühistranspordi kasutamine Teatrikülastused. JustFilm Muuseumitunnid. Teatriprojekt 6. klassis Etiketiloeng Kodanikupäeva tähistamine, viktoriin, külalisesineja, virtuaalloengud “Tagasi kooli” jmt</p>	<p>Õpib väärtustama ennast, oma perekonda ja kooli kollektiivi. Oskab viisakalt suhelda, avaldada ja põhjendada oma arvamust. Õpib suhtlema teiste inimestega. Peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest. Väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust.</p>
<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Õpioskused, koostööoskus ● Eneseanalüüs ● Aja ja töö planeerimine ● Elukutsed ja ametid ● Huvialad 	<p>Rühmatöö, ülesanded erinevatele gruppidele. Lähteülesanne, grupiga lahendused jne. Eneseanalüüs ”Mina” Päevaplaani koostamine, selle järgimine. Türi valla ja Järvamaa ettevõtete külastamine. Tööle kaasa päev Rollimängud Külalisesinejad</p>	<p>Väärtustab uurimuslikku tegevust ja koostööd. Omab õpiharjumusi ja -oskusi iseseisvaks ja eesmärgistatud tööks. Oskab analüüsida enda võimeid. Oskab leida internetist infot, kasutada erinevaid teabeallikaid. Oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest.</p>

		On leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.
Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus <ul style="list-style-type: none"> ● Heategevus ja vabatahtlik töö kogukonnas ● Kooli liikumispidu ● Jõulud ● Raha väärtus ● Roheline mõtteviis, keskkonna korrashoid ● Suhtlemis- ja koostööoskus. 	Kohtumised ettevõtlike inimestega Noorteorganisatsioonide töö tutvustamine Loomade varjupaikade abistamine Töö vabatahtlikuna nt spordivõistlustel Liikumispo kava koostamine, kavas osalemine. Jõululaadal osalemine Rollimäng “Firma loomine”- eelarve koostamine. Talgud, ühiskondlikud koristuspäevad.	Oskab põhjendada erinevate elusündmuste väärtust ja nende mõju. Väärtustab säästvat eluviisi. Väärtustab hoolivust ja sallivust. Mõtleb loovalt, on julge, omab algatusvõimet. Omab esinemisjulgust. Mõistab eelarve otstarbekust. Oskab planeerida ja süstematiseerida. Oskab viisakalt suhelda. On leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.
Kultuuriline identiteet <ul style="list-style-type: none"> ● Isamaa ja emakeel ● Rahvakalendri tähtpäevad. Jõulud ● Muuseumid ● Laulu- ja tantsupidu ● Multikultuur. Sallivus ja tolerantsus ● Keeled suus, ukсед valla 	ERASMUS projektis osalemine Tähtpäevade tähistamise traditsioonid meil ja mujal Muuseumitunnid Laulu- ja tantsupeo traditsioonide tutvustamine, eelnevate pidude salvestiste vaatamine. Euroopa päeva tähistamine 9. mail Euroopa keeltepäeva tähistamine 26. septembril Kooli olümpiamängudel osalemine	Oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides. Õpib väärtustama ennast. Õpib suhtlema erinevate inimestega, mõistab kultuurilisi erinevusi. Suhtub tolerantselt kõikidesse kultuuridesse. Oskab viisakalt avaldada oma arvamust. Oskab kasutada erinevaid teabe- ja suhtluskanaleid. Julgeb esineda. Tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme.

<p>Teabekeskond</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Raamatukogu ● Kommunikatsiooni eetika ● Informatsioonikanalid 	<p>Raamatukogutund kooli-/linnaraamatukogus Situatsioonide lahendamine infootsingute abil Õppemängud - maailma keeled, "Alias"</p>	<p>Oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina. Oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel. Väärtustab sallivust, oskab suhelda erinevate gruppidega.</p>
<p>Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Virtuaalmaailma võimalused ja ohud ● Nutiseadmed 	<p>Klasside ajaveebide haldamine Projektides osalemine E-õppepäevadel osalemine Veebikonstaabli tegevuse tutvustus</p>	<p>Oskab kasutada erinevaid digikeskkondi õppetöös. Teab internetiturvalisuse algtõdesid. Oskab kasutada erinevaid digikanaleid.</p>
<p>Tervis ja ohutus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Liiklusohutus. ● Alkohol ja tubakas ● Päästeamet ja politsei ● Rahvasport. Tervislik toitumine ● Kooli puhtus ● Seksuaalkasvatus ● Isiklik hügieen 	<p>Kooli olümpiamängudel, matkapäevadel osalemine Kodukorra selgitamine "Kaitse end ja aita teist" - programmis osalemine Paide-Türi rahvajooksul osalemine Külalislektorid (toitumine, seksuaalkasvatus) Isiklikud hügieeniteadmised</p>	<p>Väärtustab enda ja teiste tervist. Saab aru oma vastutusest ja kohustustest. Oskab põhjendada erinevate sündmuste väärtust ja mõju. Õpib väärtustama ennast, perekonda ja kooli kollektiivi. Väärtustab koostööd ja üksteise abistamist. Väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest.</p>

III KOOLIASTE

Käsitletavat teemasid III kooliastmes	Ainevaldkondlikud tegevused	Üldpädevused
<p>Väärtused ja kõlblus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kooli kodukord ja selle täitmine ● Sallivus, tolerantsus. Suhted eakaaslastega. Suhtlemine täiskasvanutega ● Koolikiusamisest, nii vaimsest kui füüsilisest ● Oskata olla. Käitumine koolis ja väljaspool kooli. Riietus. Loodus ja keskkond ● Kultuuriväärtused: teater, kino jm. ● Lauakombed ● Õigused ja kohustused ● Perekond ja kodu 	<p>Õppekäigud ja väljasõidud (KIK) Väärtuste mäng (Eetikakeskus). Rollimängud KIVA, TORE vm materjalid ja metoodika. Teatrikülastused. JustFilm Muuseumitund. Kodanikupäeva tähistamine, viktoriin, külalisesineja, kõnevõistlus Virtuaalloengud “Tagasi kooli” jmt</p>	<p>Tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.</p> <p>Tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt.</p> <p>Mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes.</p> <p>Suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist. Õpilane saab aru oma vastutusest ja kohustustest. Oskab viisakalt suhelda, avaldada ja põhjendada oma arvamust.</p>
<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Õpioskused, koostööoskus ● Eneseanalüüs ● Aja ja töö planeerimine ● Elukutsed ja ametid ● Huvialad 	<p>Türi valla asutuste ja Järvamaa ettevõtete külastamine (vallavalitsus, kultuurikeskus ..) Tööle kaasa päev 8. klassile Töövarjupäev 9. klassile Rollimängud - töövestlus Karjäärimeesside külastused (Teeviit, Lingid tulevikku, ..)</p>	<p>On teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu.</p> <p>On ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest.</p>

	<p>Karjäärinõustamise võimaluste tutvustamine koostöös Töötukassaga Kutsesobivustestid koostöös Töötukassaga CV-de pidev täiendamine 7.-9. klassis (vabatahtliku töö tegemise võimaluste otsimine) Külalisesinejad (“Tagasi kooli”)</p>	<p>Suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada.</p> <p>Mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.</p> <p>Väärtustab uurimuslikku tegevust ja koostööd.</p> <p>Omab õpiharjumisi ja -oskusi iseseisvaks ja eesmärgistatud tööks.</p> <p>Oskab analüüsida oma võimeid.</p> <p>Oskab leida internetist infot karjääri planeerimisel, kasutada erinevaid teabeallikaid.</p>
<p>Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heategevus ja vabatahtlik töö kogukonnas ● Ettevõtlikud võimalused koolis ● Kooli liikumispidu ● Roheline mõtteviis, keskkonna korrashoid ● Suhtlemis- ja koostööoskus ● Demokraatlik õigussüsteem ● Noorteorganisatsioonides osalemine 	<p>Kohtumised ettevõtlike inimestega Noorteorganisatsioonide töö tutvustamine (noorkotkad, kodutütred, 4H, TORE, jm) Omaalgatuslik osalemine konkurssidel Loomade varjupaikade abistamine Töö vabatahtlikuna nt spordivõistlustel, talgutel, üritustel Kogukonnapraktikal osalemine Liikumispeol esinimine klassi meeskonnaga Jõululaadal osalemine müüjana Isikliku eelarve koostamine Kodanikupäeva kõnevõistlus Projektipäevade korralduses osalemine Õpilasmavalitsusse kandideerimine Noortevolikogu või Järvamaa noortekogu töös osalemine</p>	<p>On ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest.</p> <p>Mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes.</p> <p>On aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust.</p> <p>Mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.</p> <p>Oskab põhjendada erinevate elusündmuste väärtust ja nende mõju.</p> <p>Väärtustab hoolivust ja sallivust.</p> <p>Mõtleb loovalt, omab algatusvõimet, julgeb esineda.</p> <p>Mõistab eelarve otstarbekust.</p>

<p>Kultuuriline identiteet</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Isamaa ja emakeel ● Rahvakalendri tähtpäevad. Jõulud ● Muuseumid ● Laulu- ja tantsupidu ● Multikultuur. Sallivus ja tolerantsus ● Suhtlemis- ja koostööoskus 	<p>Kohtumised kultuuritegelastega (kirjanik, näitleja, laulja, ...)</p> <p>Tähtpäevade tähistamise traditsioonid meil ja mujal (9. klass mardipäeval 1.-3. klassidel külas)</p> <p>Kooli perepäeval õpilaste töötoaga osalemine</p> <p>Muuseumitund</p> <p>Laulu- ja tantsupeo traditsioonide tutvustamine</p> <p>ERASMUS+ projektid</p> <p>Euroopa keelte päeva tähistamine 26. sept</p> <p>Euroopa päeva tähistamine 9. mail</p> <p>Kooli olümpiamängudel osalemine</p>	<p>Tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt.</p> <p>On aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust.</p> <p>Suudab end väljendada loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist.</p> <p>Peab lugu endast ja teistest.</p> <p>Oskab viisakalt avaldada oma arvamust.</p> <p>Julgeb esineda.</p>
<p>Teabekeskond</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Raamatukogu ● Keelteoskus ● Kommunikatsiooni eetika ● Informatsioonikanalid 	<p>Raamatukogutund kooli-/linnaraamatukogus</p> <p>Situatsioonide lahendamine infootsingute abil</p> <p>Õppemängud - maailma keeled, "Alias"</p> <p>Loovtöödega seonduva info iseseisev koondamine</p>	<p>Oskab esitada küsimusi, nende üle arutleda, esitada seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi.</p> <p>Suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada.</p> <p>Mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt.</p> <p>Mõistab internetist leitud info hindamise vajalikkust.</p> <p>Oskab kasutada teabeallikaid.</p> <p>Tunneb infootsingu põhitõdesid.</p>
<p>Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Virtuaalmaailma võimalused ja ohud ● Nutiseadmed ● Ühised veebiplatvormid 	<p>Interneti kasutamine, ohud internetis (loeng)</p> <p>Digitaalse jalajälje ohjamine (7. klassile loeng)</p> <p>Klasside ajaveebide haldamine</p> <p>Projektides osalemine</p>	<p>On teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu.</p>

	<p>E-õppepäevadel osalemine</p> <p>Veebikonstaabli tegevuse tutvustus vajadusel</p> <p>Loovtööde vomistus (8. klass)</p> <p>Esinemistehnikad (nt loovtöö esitlemiseks)</p> <p>Drive või Padlet vm keskkonnas ühiselt</p> <p>koolimälestuste kogumine 9. klassis</p>	<p>Suudab väljendada ennast loominguliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist.</p> <p>Oskab kasutada erinevaid digikeskkondi õppetöös.</p> <p>Oskab kasutada erinevaid digikanaleid.</p>
<p>Tervis ja ohutus</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Liiklusohutus. ● Alkohol ja tubakas ● Päästeamet ja politsei ● Rahvasport. Tervislik toitumine ● Kooli puhtus ● Seksuaalkasvatus ● Isiklik hügieen 	<p>Kooli olümpiamängudel, matkapäevadel osalemine</p> <p>Kodukorra selgitamine</p> <p>Suitsuprii klass</p> <p>Paide-Türi rahvajooksul osalemine</p> <p>Külalislektorid (toitumine, seksuaalkasvatus jm)</p> <p>Internetiturvalisuse loneg</p> <p>Isiklikud hügieeniteadmised</p>	<p>Mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda.</p> <p>Väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne.</p> <p>Oskab põhjendada erinevate sündmuste väärtust ja mõju.</p> <p>Õpib väärtustama ennast, perekonda ja kooli kollektiivi.</p> <p>Väärtustab koostööd ja üksteise abistamist.</p> <p>Tunneb üldlevinud liiklusmärke.</p>

Üldpädevuste kujunemine väärtuskasvatuses

Jrk	Üldpädevused	Õpitulemused
1.	Kultuuri- ja väärtuspädevus	Suudab hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast. Saab aru oma vastutusest ja kohustustest. Oskab hinnata, tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega. Väärtustab loomingut ja kujundab ilumeelt; hindab üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustab inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustab oma väärtushinnanguid.
2.	Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Suudab ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.
3.	Enesemääratluspädevus	Suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme.
4.	Õpipädevus	Suudab organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi.
5.	Suhtluspädevus	Suudab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.

6.	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suudab kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt.
7.	Ettevõtlikkuspädevus	Suudab ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmäärke, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske.
8.	Digipädevus	Suudab kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Praktiline töökeskkond - kuhu saab lisada linke
(videod, töölehed, materjalid, artiklid).

https://docs.google.com/spreadsheets/d/181935LJ8L6j-IrKg4zQgDilLzELrXZu0XWN_Ik1wtRQ/edit#gid=0

Füüsiline õpikeskkond

Õpilastele on tagatud järgmised tingimused ja vahendite kasutamine:

- 1) erinevad töölehed, küsimustikud;
- 2) karjääriplaneerimisalase kirjanduse kättesaadavus kooli raamatukogus;
- 3) arvutiklassi kasutamine ja arvuti veebist karjääriplaneerimisalase info otsimiseks (rajaleidja.ee jt);
- 4) karjäärispetsialisti personaalne tugi, erapooletu ja usalduslik nõu vastavalt õpilase vajadusele.